

Суполлак

14-15 студзеня 1989 № 1

БЮЛЕТЭНЬ
КААРДЫНАЦЫЙНАЕ
РАДЫ
КАНФЭДЭРАЦЫІ
БЕЛАРУСКІХ
СУПОЛАК

ЗВАРОТ КАНФЭДЭРАЦЫІ БЕЛАРУСКІХ СУПОЛАК да беларускае моладзі

1. УВІДЗІНЫ

З ЧАСУ Вальнага Сойму беларускіх суполак у Палачаны пад Менскам прамінуў год. За гэты час выразна змянілася палітычная сітуацыя і ў БССР, і ў астатніх рэспубліках СССР. Ліст Ніны Андрэвай, XIX партканфэрэнцыя, палеміка вакол паправак да Канстытуцыі і новага закону пра выбары... Мы пачынаем жыць палітычным жыццём, пачынаем бачыць, што разумённе перабудовы бюракратычнае клясы ані не супадае з разумённым гэтага паняцця ў народу. Здаровыя сілы грамадства, незалежна ад сьветапогляду, нацыянальнае і партыйнае прыналежнасці гуртуюць намаганні, ставяць канкрэтныя задачы і вырашаюць аптымальныя спосабы іх вырашэння. Агульная мэта гэтых сілаў — пабудова дэмакратычнага, прававога, гуманнага сацыялізму.

У братніх прыбалтыйскіх рэспубліках аформіліся агульнанацыянальныя, масавыя дэмакратычныя рухі. У Эстоніі і Латвіі гэта — Народныя Фронт, у Літве — "Саюдзіс" /Літоўскі Рух Перабудовы/. Народ пазбыўся страху і распрастаў плечы. Шаляцелі з пасадаў шматлікія бюракраты брэжнеўскай гадоўлі. Зусім зразумелая таму істэрыйныя спробы нашай тутэйшай бюракраты ачарніць, абклеіць ярлыкамі прыбалтыйскі дэмакратычны рух, пасварыць беларусаў з суседзямі. Дзеля распальвання міжнацыянальнай варожасці яны ня цураюцца распускання ілжывых чутак нават праз газеты. Але мы не дамо справакаваць сябе. Мы створым масавы рух, задачай якога будзе забяспечыць правы чалавека і правы народу. Беларускаму Народнаму Фронту за перабудову "Адраджэнне" надзвычай патрэбны наша адданая праца, нашая прынцыповасць і энэргія. Канфэдэрацыя абвясціць сябе аддзелам БНФ.

Мы крыху спазыніліся ў параўнанні з Прыбалтыкай з пэўных аб'ектыўных прычынаў. Па-першае, гэта слабасць нацыянальнае сьвядомасці беларусаў і, што адсюль вынікае, спадзяванне на рэформы з цэнтру. Па-другое, і гэта таксама вынік нізкае нацыянальна-палітычнае сьвядомасці народу, у БССР надзвычай моцныя пазіцыі маюць ідэалагі стагнацыі, антыперабудовыя сілы. Беларусь сталася як бы палігонам перабудовы без перабудовы. Гэта надае сілы і упэўненасці мясцовай бюракратыі, і яна не цураецца ніякіх мэтаў, каб захаваць кантроль над становішчам: тут і прафанацыя ідэяў, і пaskвілі ў газетах, і сакрэтныя "ааріентировки", і закулісныя інтрыгі, і дубінкі, і сьлезачныя газы.

Але, нягледзячы на жорсткі бюракратычны націск, за апошні месячы адбыліся падзеі, якія засьведчылі, што будучыня менавіта за БЕЛАРУСКІМ АДРАДЖЭНЬНЕМ. Маём на увазе шматтысячныя мітынгі на менскім Пляцы Волі, ва ўрочышчы Курapatы пад Менскам, у Наваполацку, у Гродні, рух на Віцебшчыне супраць АЭС. Падзеі 30 кастрычніка ў Менску паказалі, што рэспубліканскія вярхі інакш, як сілай, трымацца ля стэрна ня могуць. Яны канчаткова страцілі права называцца кіраўнікамі і тым больш "народнымі абраньнікамі". З другога боку, пасля 30 кастрычніка людзі вярталіся ў дамы з новым пачуццём. Яны усьвядомілі сябе народам, нацыяй. Многія з нас прайшлі там хрост. Мы ўзьняліся да новага стану, і яго трэба асэнсаваць і замацаваць. На першым Вальным Сойме мы прынялі плятформу, большая частка тэзаў якой мусіць захоўваць моц. Але час патрабуе удакладніць або дадаць да тае плятформы многія пункты, выказанна па самых балючых пытаннях жыцця рэспублікі, і — галоўнае — зрабіць плятформу правамоцным дакумэнтам усяго беларускага маладзёжнага руху.

Дзеля гэтага мы мусім згуртавацца. Аптымальнаа формай згуртаваньня ў нашых варунках зьяўляецца згуртаваньне на прынцыпах КАНФЭДЭРАЦЫІ. Такое згуртаваньне мае на увазе поўнае захаваньне кожным аб'яднаньнем прынцыпу сваебудовы, непасрэдных мэтаў і кірункаў дзейнасьці, інакш кажучы, незалежнасьці; салідарнасьці сяброў аб'яднаньняў з тэзамі падзеленае ніжэй плятформы; стварэньне КААРДЫНАЦЫЙНАЕ РАДЫ. Такім чынам, згуртаваньне не ператворыцца ў жорсткую структуру, але застанеца РУХАМ, сяброўства ў якім калектыўнае. У Каардынацыйную Раду абіраецца пасол ад Менску, ад кожнае вобласці БССР і ад кожнае рэспублікі, дзе ёсьць беларускія згуртаваньні. Прапануваем для згуртаваньня назву КАНФЭДЭРАЦЫІ БЕЛАРУСКІХ СУПОЛАК.

На нашу думку, Канфэдэрацыя павінна паставіць сабе за мэту аб'яднаньне усяе палітычна і нацыянальна сьвядомае моладзі, якая выступае ў падтрымку радыкальнае перабудовы на Беларусі. Дзейнасьць Канфэдэрацыі мусіць быць адкрытая і вясціся ў адпаведнасьці з Канстытуцыяй БССР.

Пастаўленых мэтаў Канфэдэрацыя будзе дамагацца: 1/ праз Саветы народных дэпутатаў шляхам вылучэньня і абіраньня кандыдатаў, праз сістэму дэпутаткіх наказаў і г.д. 2/ масавымі акцыямі /мітынгамі, дэманстрацыямі, публічнымі дыскусіямі і інш./, якія непасрэдна выяўляюць грамадзкае меркаваньне гэтых праблемаў; 3/ праз сродкі масавай інфармацыі; 4/ вырацоўкаю альтэрнатыўных праектаў, прапановаў і г.д. Прынцыповая задача на шляху да мэтаў — выхаваньне палітычна актыўнае і нацыянальна сьвядомае моладзі. Гэтага кожная суполка дамагаецца найбольш адпаведным сваёй сьпецыфіцы чынам.

Заклікаем гуртавацца ў КАНФЭДЭРАЦЫІ МАЛАДЗЁЎБЫХ СУПОЛАК ня толькі маладзёжныя суполкі БССР, але і беларускія суполкі і зьямяцтвы, якія дзейюць па-за межамі рэспублікі.

2. СУВЭРЭНІТЭТ БЕЛАРУСІ

З канстытуцыяў БССР і СССР, з факту членства БССР у ААН і іншых міжнародных арганізацыях вынікае, што Беларуская ССР — гэта суверэнная дзяржава. На практыцы суверэнітэту — г.зн. поўнае самастойнасці краіны ва ўнутраных ды зьнешніх справах — не існуе.

Беларусы зь першых крокаў на гістарычнай арэне увасаблялі сваё права на незалежнасць, што ад прыроды мае кожны народ, у дзяржаўнасці Полацкага ды Тураўскага княстваў; разам зь літоўцамі збудавалі суверэнітэт Вялікага Княства Літоўскага, Рускага, Жамойцкага. Ідэал суверэнітэту натхняў паўстанцаў 1794, 1831, 1863 гадоў, айцоў БНР і БССР.

Мы лічым, што толькі фактычны суверэнітэт забяспечыць бы гармонію інтарэсаў БССР і іншых рэспублік, што уваходзяць у СССР, і дазволіць бы без цэнтралізатарскіх шаблонаў ажыццяўляць у нашай рэспубліцы найбольш адпаведныя яе спецыфіцы палітычныя, эканамічныя і культурныя праграмы. Думаем, што рэальны суверэнітэт БССР ды іншых саюзных рэспублік прывядзе да сапраўднага, непаказнага адзінства народаў у іхніх адносінах да галоўных задачаў сучаснасці. Для гэтага неабходна:

1. Раскрыць статус суверэннасці Беларускай ССР у Канстытуцыі БССР. Каардынацыя супольных зь іншымі рэспублікамі палітычных, эканамічных і культурных праграмаў павінна адбывацца на шматбаковай аснове з агульнае згоды рэспублік. Прынцыпы каардынацыі мусяць быць раскрытыя ў адноўленым Саюзным дагаворы. Рэспублікі павінны мець права ВЭТА на рашэнні, што закранаюць іхнія інтарэсы.

2. Распрацаваць статус рэспубліканскага грамадзянства. Вызначыць правы і абавязкі грамадзяніна БССР. Грамадзянства рэспублікі могуць мець усе, хто на момант прыняцця Закону аб грамадзянстве жыў на яе тэрыторыі, а новапрыбылыя здабываюць яго на падставе цэнзу асе ласці і валодання беларускаю мовай. Грамадзянства дае права абіраць і быць абраным у дзяржаўныя органы, атрымаваць дзяржаўную квату і набываць нярухомасць. Ва ўсіх іншых правах грамадзяне і неграмадзяне БССР роўныя.

3. Пашырыць непасрэднае прадстаўніцтва БССР у міжнародных эканамічных, культурных, спартовых і іншых арганізацыях. Прадстаўнікі БССР у ААН павінны абірацца пад грамадскім кантролем.

3. ДЭМАКРАТЫЗАЦЫЯ

1. Палітычны плюралізм, адкрытае супастаўленне ідэяў і інтарэсаў немагчымае без арганізацыйнага афармлення адкрытых і выразных палітычных структураў, якія б адлюстравалі розныя праграмы сацыялістычнага будаўніцтва. Выбар паміж альтэрнатыўнымі напрамкамі забяспечыць бы знаходжанне аптымальных варыянтаў.

2. Рэальнай гарантыяй супраць вяртання сталінскае дэспатыі з'яўляецца адмена канстытуцыйнага замацавання лідэрства КПСС. Партыя, якая сапраўды дбае пра інтарэсы асоб і нацыі, не патрабуе канстытуцыйных падпорок. Яна сьмегла бярэ ўдзел у барацьбе палітычных поглядаў, здабывае найшырэйшую сацыяльную глебу, кіруе не адміністрацыйнымі метадамі, а сілаю свайго маральнага аўтарытэту, праз сваіх прадстаўнікоў у іншых арганізацыях. Наяўнасць іншых палітычных партыяў спрыяла б самаачышчэнню Камуністычнае партыі і выпрацоўцы ёю аптымальнае палітыкі.

3. Лічым недапушчальным заканадаўчае замацаванне спалучэння пасады першага сакратара партыі з пасадай старшыні Савета. Такое замацаванне — прамое парушэнне канстытуцыйнае гарантыі раўнапраўнасці грамадзян /некамуніст ня мае права ўзначаліць Савет, хоць можа быць нясумненным лідэрам/. Гэта — канцэнтрацыя ўсяе мясцовае ўлады ў адных руках /дэпутаты-камуністы, кіруючыся партыйнай дысцыплінай, будуць заўжды на баку свайго сакратара/, гэта процідзеянне раздзяленню функцыйнаму аргану кампартыі і Саветскае ўлады, гэта зрашчэнне кампартыі з Саветамі, небяспека узнікнення яшчэ аднога, наймагутнага зьвязна бюракратычнае сістэмы.

4. Лічым паспешлівым прыняцце новага Закону пра выбары, які няздзяе набрунтавана вялікімі паўнамоцтвамі выбарчыя камісіі, фактычна касуе прынцыпы роўнага і прамога выбарчага права, калі надае грамадскім арганізацыям права вылучаць народных дэпутатаў.

5. Усе прынцыповыя пытанні ўнутранае і зьнешняе палітыкі рэспублікі павінны вырашацца шляхам правядзення рэфэрэндумаў. Неабходна распрацаваць працэдуру абвешчэння і правядзення рэфэрэндумаў.

6. Выдаць у БССР масавым тыражом Усеагульную Дэкларацыю правоў чалавека, пратаколы заключанага ў 1966 годзе Пакту аб правах чалавека. Неабходна утварыць Канстытуцыйны суд БССР.

7. Стварэнне сацыялістычнае прававое дзяржавы мае на увазе рэальныя гарантыі канстытуцыйных правоў грамадзян. Неабходна:

а/забяспечыць грамадскім арганізацыям, групам грамадзянаў, асобным грамадзянам права стварэння друкаваных органаў, арэнду тэле- і радыёканалаў. Рэгістрацыя друкаваных органаў павінна грунтавацца на прынцыпе паведамлення, а не дазволу;

б/перадаць у вольны продаж п.м.нажальную тэхніку і друкарскую паперу;

в/адмяніць папярэднюю цэнзуру; заканадаўча вызначыць сьпіс тэмаў, забароненых для публікавання;

г/зблікідаваць усялякія абмежаванні на доступ да айчыннае і замежнае літаратуры, да архіўных матэрыялаў. Забяспечыць магчымасці капіравання арыгіналаў. Вызначыць тэрмін даўнасці для сакрэтных матэрыялаў

ЛІЧЫМ, ШТО:

д/арганізацыя мітынгаў, дэманстрацыяў, шэсьцяў і інш. павінна грунтавацца на прынцыпе паведамлення, а не дазволу. Калі органы ўлады вырашаюць, што правядзенне якой-небудзь арганізацыйнае мерапрыемства мае антыканстытуцыйны характар, яны зьвяртаюцца да суда. Цяперашнія законы БССР і СССР аб правядзенні мітынгаў і дэманстрацыяў супярэчаць Канстытуцыям і павінны быць перагледжаны, як і закон аб сьпешнадрэздзяленнях;

е/кожны грамадзянін БССР павінен мець права абіраць для сталага або часовага /напрыклад, з мэтай вучобы/ жыхарства любую краіну сьвету і вяртацца на Радзіму. Права ў кожны час вярнуцца на Радзіму павінны мець нашыя суайчыннікі за мяжой. Прапіска мусіць быць скасаваная як перажытак феадалізму і сталінізму. Міграцыйныя працэсы трэба рэгуляваць Законам аб грамадзянстве БССР і эканамічнымі спосабамі;

ж/павінны быць забяспечана рэальная свабода сумленьня, роўнасць усіх канфэсіяў. Неабходна надаць рэлігійным арганізацыям аднолькавыя юрыдычныя і палітычныя правы зь іншымі

/працяг на стар. 3/

грамадзкімі арганізацыямі. Усе храмы, якія за раз ніяк не выкарыстоўваюцца, або форма выкарыстання іх неэтычная, мусяць быць вернуты адпаведным канфэсіям зь іхняе згоды. Падтрымаем выкарыстаньне беларускае мовы ў набажэнствах.

8. Неад'емнае права кожнага грамадзяніна ў дэмакратычнай дзяржаве — гэта права стварэньня грамадзкіх /грамадзка-палітычных/ арганізацыяў. Рэгістрацыя арганізацыяў у мясцовых органах улады павінна зыходзіць з прынцыпу паведамленьня. Калі органы улады палічачаць, што мэты і формы дзейнасьці арганізацыіносяць антыканстытуцыйны характар, яны падаюць на арганізацыю ў суд, які і вырашае лёс апошняе.

9. Актам найвышэйшае справядлівасьці сталася б прыцягненьне да судовае адказнасьці арганізатараў і выканаўцаў сталінскага тэрору. Трэба лічыць злачынствы сталінізму злачынствамі супраць людзкасці, якія не падлягаюць тэрміну даўнасьці.

10. Антыканстытуцыйнай практыкай трэба лічыць наяўнасьць партыйных і іншых наменклатурных пасадаў. Прыналежнасьць да палітычных арганізацыяў не павінна даваць ніякіх прывілеяў па-за межамі гэтых арганізацыяў.

Распрацаваць механізм адкліканьня з пасады кіраўніка любога рангу.

11. Магчымасьць выкарыстання права на свабоду здабыцця і памырэння інфармацыі несумяшчальная з прысутнасьцю ў Крымінальным кодэксе БССР артыкулаў, якія прадугледжваюць кару за "распространение заведомо ложных измышлений, порочащих государственный и общественный строй" і за "антисоветскую агитацию і прапаганду" як за дзяржаўныя злачынствы. Гэтыя артыкулы выкарыстоўваліся і выкарыстоўва-

юцца бюракратыяй як крыўдчыная аснова для падаўленьне крытыкі. Судовае адказнасьці за паклёп палкам дастаткова, каб засьцерагчыся ад сьвядомага скажэньня фактаў нядобрасумленнымі людзьмі.

12. Дзейнасьць рэспубліканскіх органаў бясьпекі мусяць быць справаздачнай перад Вярхоўным Саветам БССР. У Вярхоўным Савеце павінна існаваць камісія па справах дзяржаўнае бясьпекі. Неабходна прадугледзець стварэньне грамадзкіх камісіяў, якія б мелі права ажыццяўляць кантроль за дзейнасьцю рэспубліканскіх органаў бясьпекі і МУС.

13. Кожны грамадзянін БССР павінен мець права знаёміцца з інфармацыяй, зьбіранай пра яго ў дзяржаўных установах; карыстацца неабмежаваным правам зьвяртацца ў суд, у КАНСТЫТУЦЫЙНЫ СУД.

14. У месцах зьнявольеньня лягернага тышу ня толькі не магчымае перавыкаваньне пакараных, але, наадварот, там пагнібляюцца значыная скіраванасьць людзей, бо сістэматычна парушаюцца правы чалавека. Насыпелі радыкальныя зьмены карнае сістэмы і незалежны грамадзкі кантроль над ёю. Значны павінны адбываць пакараньне на тэрыторыі рэспублікі.

15. Прызнаць найбольш адпаведнымі прававой дзяржаве суд присяжных і непасрэдня выбары судзьдзяў.

16. Павінны існаваць дакладныя гарантыі захаваньня прэзюмпцыі бязьвіннасьці. Адвакат, пачынаючы з моманту затрыманьня, мусяць браць удзел ва усіх стадыях судаводства, прысутнічаць на допытах і ўзяцьці паказаньняў.

17. Скасаваць сьмяротную кару.

18. Войскі МУС на тэрыторыі БССР павінны фармавацца з грамадзян БССР і падпарадкоўвацца Міністэрству унутраных справаў БССР.

4. ЭКАНОМІКА

КАНФЭДЭРАЦЫЯ лічыць, што да эканамічнага крызісу на Беларусі прывялі: 1/ адсутнасьць суверэннасьці ў рэспубліцы, што выявілася ў сваволі саюзных міністэрстваў і ведамстваў на яе тэрыторыі; 2/ адсутнасьць суверэннасьці большасьці таваравытворцаў, пра што сьведчыць бяспраўнасьць калектываў у распараджэньні выробленым прадуктам.

Дзеля ліквідацыі эканамічнага крызісу на Беларусі неабходна:

1. Ліквідаваць і надалей не дапускаць абмежаваньні відаў дзейнасьці кааператываў /за выключэньнем вызначаных у крымінальным кодэксе/.

2. Прыняць новы закон аб індывідуальнай працоўнай дзейнасьці, у якім асобным людзям, як суб'ектам эканамічнай дзейнасьці, даць адвольнасьць з кааператывамі правы.

3. Узаконіць права працоўных калектываў дзяржаўных прадпрыемстваў абвясчачь сябе кааператывамі, пасля чаго іхня дзейнасьць мусяць вызначацца законам аб кааперацыі. Гэтыя захадз прадыхтаваныя тым, што фактычна валоўдае дзяржаўнай уласнасьцю бюракратыя. Услед за Марксам бюракратыя трэба трактаваць як клясу, прыватнай уласнасьцю якое з'яўляецца дзяржава. Перадача дзяржаўнай уласнасьці ва уласнасьць саміх працоўных назавяць бюракратыю эканамічнае базы існаваньня. Нарэшце ажыццявіцца слаўны заклік "ЗАВОДЫ — РАБОЧИМ".

4. Заканадаўча замацаваць за кожным селянінам права выхаду з калгаса зь зямлёй, якая б перадавалася селяніну мясцовым Саветам у карыстаньне на правах спадчынай арэнды. Самастойная селянская /фэрмэрская/ гаспадарка павінна карыстацца тымі ж правамі, што і кааператыву. Інакш нельга рэалізаваць рэвалюцыйны прынцып "ЗЯМЛЮ — СЯЛЯНАМ".

5. Прыняць закон аб зямлі, які б замацаваў за усім беларускім народам яго манапольную уласнасьць на зямлю і іншыя прыродныя рэсурсы БССР. Зямлю і іншыя прыродныя рэсурсы трэба перадаць ва уласнасьць мясцовым Саветам бяз права адчужэньня. Мясцовыя Саветы мусяць мець права здаваць гэтую зямлю ў арэнду. Арандатар павінен несці адказнасьць перад Саветам за рацыянальнае, экалягічна бясьпечнае выкарыстаньне надзелу.

6. Арганізацыі вышэйшага рангу, а таксама розныя формы кааперацыі павінны ўтварацца толькі зь ініцыятыў прадпрыемстваў, калі калектывы прадпрыемстваў палічачь гэта неабходным. Органы плянаваньня мусяць разьлічываць толькі на эканамічныя мэты.

7. Каб замацаваць самафінансаваньне рэспублікі, актывізаваць гаспадарчую дзейнасьць ды забясьпечыць таварамі народнага спажываньня насельніцтва Беларусі, засьцерагчы рэспубліку ад уплыву інфляцыйных працэсаў іншых рэгіёнаў, палегчыць наладжваньне непасрэдных сувязяў з краінамі сьвету, неабходна разгледзець пытаньне аб утварэньні Дзяржаўнага Банку БССР, які б дзейнічаў на гаспадарча-разьліковай аснове і меў выключнае права рэгуляваньня грашовага звароту рэспублікі, касавага выкананьня бюджэту БССР, разьліку з кантрагентамі унутры і за межамі рэспублікі, уліку вэксельнага, выпуску білетаў Дзяржаўнага Банку БССР.

/працяг на стар.4/

8. Юрыдычна замацаваць эканамічную самастойнасць Беларускай ССР, заснаваную на суверэнным праве БССР валодаць і распараджацца усімі відамі тэрытарыяльных рэсурсаў, а таксама сваёй уласнасцю, у якую уваходзяць дзяржаўныя прадпрыемствы, сістэмы транспарту ды сувязі, г.д. У кампэтэнцыю БССР павінны уваходзіць усе пытанні, звязаныя з рэалізацыяй рэспубліканскага гаспадарчага разьліку:

- а/ падатковая палітыка;
- б/ градовае абарачэньне;
- в/ шляхаваньне разьвіцьця народна-гаспадарчага комплексу Беларусі.

9. Абмен беларускіх прадпрыемстваў таварамі з прадпрыемствамі іншых рэспублік СССР і краін павінен ісьці праз рынак і грунтавацца на прамых сувязях вытворцы і спажыўца.

10. Гандлёва-фінансавыя адносіны БССР зь іншымі краінамі, у тым ліку і саюзнымі, а таксама з ​​органамі СССР, павінны грунтавацца на добраахвотнай і раўнапраўнай дагаворнай аснове. Канфэдэрацыя патрабуе штогод публікаваць поўны баянс усіх міжрэспубліканскіх і зьнешнегандлёвых паставак БССР — у натуральным і грашовым выражэньні.

11. У сувязі зь цяжкім становішчам нашай эканомікі, дзяржава павінна роўна ахоўваць усе формы уласнасьці /індывідуальную, калектыўную, муніцыпальную /мясцовых Саветаў/, дзяржаўную /БССР/, зьмешаную і інш., стымуляваць ініцыятыву і рызыку.

12. Каб абмежаваць міграцыйныя працэсы і пазбавіцца нераўнамернага разьмяшчэньня насельніцтва, неабходна:

- а/ абмежаваць рост прамысловых новабудоваў. Разьвіваць вытворчасць пераважна шляхам рэканструкцыі і тэхнічнага пераўзбраеньня наяўных цяпер прадпрыемстваў;

б/ тэрытарыяльна пераразьмеркаваць вытворчасць, яе частку з буйных у меншыя гарады. Надалей будаваць прадпрыемствы толькі з ​​улікам мясцовых працоўных рэсурсаў.

13. Дзеля ліквідацыі эканамічнай напружанасьці і ў сувязі з павышэньнем цэн на мэтал і паліва неабходна ў першую чаргу і галоўным чынам разьвіваць тыя галіны, якія выкарыстоўваюць няшмат рэсурсаў або спажываюць мясцовую сыравіну, адпавядаюць традыцыям гаспадараньня: прыборабудаваньня, электроніку, дрэваапрацоўчую, будаўнічых матэрыялаў, тэкстыльную і харчовую /мяса-малочную/ прамысловасьць.

14. Каб дасягнуць тэхналягічнага узроўню разьвітых краінаў, неабходна абвясціць БССР вольнай эканамічнай зонай дзеля прыцягненьня замежных капіталаў і тэхналягіяў /з надзейнай гарантыяй абароны сацыяльных правоў працоўных/.

15. КЭС лічыць неабходным публічнае высвятленьне прычынаў дэфіцыту і іншых праяваў бюракратычнага байкоту перабудовы.

16. Абуральна нізкі жыцьцёвы ўзровень многіх катэгорыяў грамадзян, у тым ліку моладзі, трэба неадкладна павысіць, шляхам пераразьмеркаваньня грамадзкіх фондаў. Недапушчальнае ў гэтых варунках адміністрацыйнае павышэньне цэн пад выглядам іх рэформы.

17. Неабходна аказваць шырокую крыўдую дапамогу маладым сем'ям, скасоўваючы пазыку пасля нараджэньня дзіцяці.

18. Заканадаўча замацаваць права маці мець трохгадовы /у перспектыве — сямігадовы/ адпачынак па догляду дзіцяці. За кошт пераразьмеркаваньня грамадзкіх фондаў скараціць /пры захаваньні заробку/ працоўны дзень жанчын, што выхоўваюць непаўналетніх дзяцей.

19. Прызнаць існаваньне беспрацоўных і вылучаць ім дапамогу. Адмяніць забароны на прафэсіі па палітычных матывах.

5. ВАЙСКОВАЕ ПЫТАНЬНЕ

НОВАЕ палітычнае мысьленьне, стратэгія разумнай дастатковасьці абароны, суверэнітэт саюзных рэспублік, неабходнасьць захаваньня правоў чалавека, эканамічная мэтазгоднасьць патрабуюць рэформы арганізацыйнай структуры і камплектаваньня Узброеных Сілаў. На наш погляд найбольш аптымальны шлях рэформы — стварэньне прафэсійнага войска разам з аднаўленьнем неабгрунтавана скасаваных у 1930-я гады тэрытарыяльных вайсковых фармаваньняў.

Сіламі незалежнае грамадзкае камісіі публічна прааналізаваць уплыў цяперашняга праходжаньня службаў на эканоміку, асобу, культуру. Рэгулярна друкаваць вайсковы бюджэт.

Вызваліць ад тэрміновае службы студэнтаў да канца навучаньня, каб зьберагчы кваліфікаваных спецыялістаў для прафэсійнае працы. Скасаваць вайсковае навучаньне школьнікаў, навучэнцаў ПТВ і тэхнікумаў.

Увесці заступную /працоўную/ службу для тых, хто зь ідэйных ці рэлігійных меркаваньняў ня можа насіць зброю або складаць прысягу.

6. НАЦЫЯ, МОВА, КУЛЬТУРА

ЧАЛАВЕЦТВА можа існаваць толькі ў шматгалосьці нацыяў і паліфаніі нацыянальных моваў. Усе гіпотэзы пра глабальнае зьліцьцё і уніфікацыю створаны або людзьмі без глыбокіх нацыянальных каранёў, або нацыянальнымі нігілістамі. Яны не пацвярджаюцца сусьветнай гісторыяй, а спробы увасобіць іх у жыцьцё сканчаюцца магутным уздымам нацыянальнага пачуцьця тых, каго "зьліваюць". Прыклад гэтаму — Савецкі Саюз, Беларусь у прыватнасьці.

Мы зыходзім з таго факту, што беларуская нацыя апынулася на мяжы духоўнага зьнішчэньня, але пачынае усьведамляць гэта. Заняпад беларускае нацыянальнае сьвядомасьці і культуры — вынік адсутнасьці ў беларускага народу апошнімі стагодзьдзямі фактычнае дзяржаўнасьці і калізатарскае палітыкі царскае і сталінскае бюракратыі. Нацыянальнае адраджэньне патрабуе нам дзеля кансалідацыі нацыі, бо без кансалідацыі няма як дамагчыся дэмакратычных правоў

і свабоды. У сваю чаргу сапраўднае нацыянальнае адраджэньне магчымае толькі ў варунках рэальнае суверэннасьці і дэмакратыі. Таму рэальны суверэнітэт рэспублікі, скасаваньне ўлады бюракратыі, фактычная народная ўлада — зарука ўратаваньня нашае нацыянальнае культуры, культур іншых народаў, што жывуць на Беларусі, немагчымае без рэалізацыі наступных прынцыпаў:

1. Мова — гэта асноўны сродак культуры ў ёй адбіваецца душа народу. У мове замацоўваецца гістарычны досвед народу, адлюстроўваецца непаўторныя асаблівасьці ягонае псыхікі і мысьленьня. Мова забясьпечвае аптымальную магчымасьць нацыянальнага разьвіцьця і гарантыю існаваньня народу. З прызнаньня самакаштоўнасьці кожнае мовы вынікае і асабістая адказнасьць кожнага чалавека перад сваім народам, перад усім чалавецтвам за захаваньне і разьвіцьцё свае роднае мовы. Адчуваючы гэтую адказнасьць, мы лічым, што толькі беларуская мова павінна быць дзяржаўнай мовай БССР, што трэба замацаваць артыкулам Канстытуцыі.

/працяг на стар.5/

2. З тэзі пра дзяржаўнасць мовы вынікае абавязковасць выкарыстання Беларускае мовы ва ўсіх сферах грамадзка-палітычнага жыцця і на ўсіх узроўнях адукацыі. Дзяржаўныя службы БССР абавязаны ведаць беларускую мову. Калі службы працуюць у рэгіёнах, якія насяляюць у вялікай колькасці прадстаўнікі іншых нацыянальнасцяў /літоўцы, палякі, рускія і г.д./, яны мусяць ведаць мовы гэтых народаў.

3. Неабходна нарашце адмовіцца ад тэзі пра агульнанароднае "беларускае дзевюмоўе". Гэтая тэза узнікла ў гадзі застою як іншасказ русіфікацыі і служыць апошняй. Цэлы народ ня можа быць дзевюмоўны. Цяперашні стан паўмоўя пры якім большасць беларусаў ня можа карыстацца ніводнаю з моваў, прыводзіць да зніжэння інтэлектуальнага патэнцыялу нацыі. Прыярэтэтам на Беларусі павінна карыстацца беларуская мова.

4. Усе этнаграфічныя рэгіёны Беларусі, у тым ліку і Палессе, павінны мець рэальныя магчымасці развіваць свае культурна-нацыянальныя асаблівасці.

5. Гісторыя Беларусі, а не гісторыя Расіі пад шыльдай гісторыі СССР павінна займаць першае месца ў сістэме асветы БССР.

6. Істотную частку гістарычнае памяці на роду складае старажытная сімволіка. Канфедэрацыя выступае за афіцыйнае прызнанне нацыянальнае беларускае сімволікі /гэrb "Пагоня", бел-чырвона-белы сьцяг/.

7. Існуючая сістэма аховы помнікаў ёсць злачынства перад культурай. Кожны вінаваты ў знішчэнні альбо пашкоджанні помнікаў гісторыі і культуры павінен прыцягвацца да суровай крымінальнай адказнасці. Дзеля гэтага трэба неадкладна ўдасканаліць закон.

8. Кіраванне культурным жыццём, навукай і асветай павінна быць карэнным чынам перабудаванае, пазбаўленае манополіі, залішняй цэнтралізацыі і павінна належыць толькі кампетэнцыі рэспублікі.

Захаванне і развіццё нацыянальнае культуры павінна быць прыярэтнаю задачай дзяржавы. Усе буйныя будаўнічыя і іншыя праекты павінны прайсці праз экспертызу грамадзкіх экспертных камісіяў ды органаў культуры на адпаведнасць нацыянальна-культурным інтарэсам народу Беларусі. Аднавіць прыярэтэт народнаму чынаў і палепшыць іх фінансаванне.

9. Лічым неабходным гуманізацыю адукацыі. Дзеля павышэння узроўню адукацыі пагадзіцца з плуралізмам у сферы асветы. У стварэнні і удасканаленні адукацыйных устаноў павінны мець права удзельнічаць любыя арганізацыі і прыватныя асобы.

10. Адзін з найпершых абавязкаў ураду і грамадзкасці БССР — канкрэтная дапамога беларускім нацыянальным меншасцям у Польшчы, Літоўскай ССР, Латвійскай ССР, Канадзе, ЗША, Аўстраліі, Аргентыне і інш. Дзяржава павінна падтрымліваць і заахочваць культурна-навуковыя і прыватныя кантакты з суайчыннікамі.

Зрабіць захады па аднаўленьні Вільні як беларускага культурнага цэнтру. Дзеля развіцця беларускага нацыянальна-культурнага руху на Беласточчыне надаваць пільную ўвагу і аказваць матар'яльную дапамогу будаўніцтву Беларускага музея ў Гайнаўцы.

11. Прадстаўнікі іншых нацыянальнасцяў у БССР павінны мець права і рэальную магчымасць развіваць асвету, прэсу, культуру на сваіх родных мовах. Дзяржава спрыяе /у тым ліку матар'яльна/ развіццю культуры народаў, што жывуць на Беларусі.

12. Раўнапраўныя і добраахвотныя міжнацыянальныя сувязі — адная з умоў паспяховага развіцця нашае беларускае культуры. Адносіны паміж народамі СССР і усяго сьвету павінны усталявацца больш інтэнсіўна і беспасрэдна.

Стварыць Інстытут Беларознаўства, які б займаўся прапагандай беларускае культуры ў краіне і сьвеце.

13. Культурная спадчына беларускае нацыі належыць нам уся, без астатку. Неабходна спыніць навешванне палітычных ярлыкоў на тых дзеячоў беларускага нацыянальна-вызваленчага руху, якія, сваечасова разгледзеўшы антычалавечую сутнасць сталінізму і фашызму, адварнуліся ад іх. Неабходна вярнуць чытачу іх навуковыя і мастацкія творы.

14. Ушанаваць помнікамі ўсе месцы масавых растрэлаў і пахаванняў бязвінных людзей у часы сталінскага тэрору. Апублікаваць поўныя спісы ахвяраў рознага роду рэпрэсію. Падтрымаць дзейнасць "Мартыралогу Беларусі" і грамадзкае камісіі па расследаванні злачынстваў сталінізму канкрэтнай дапамогай.

Дамагацца публікацыі ў рэспубліканскай прэсе вынікаў працы урадавай камісіі па расследаванні фактаў масавых растрэлаў людзей у Курapatax.

7. ЭКАЛЁГІЯ

Галоўныя прычыны крытычнае экалагічнае сітуацыі ў рэспубліцы — гэта сваволя сярэньх ведамстваў, экстрэнсіўная эканоміка, адсутнасць экалагічнай сьвядомасці.

Каб карэнным чынам палепшыць экалагічную сітуацыю, неабходна:

1. Перадаць усе сродкі вытворчасці і ўсю ведамасную ўласнасць на тэрыторыі БССР пад юрысдыкцыю рэспублікі.

2. Мы далучаемся да ініцыятывы прыбалтыйскіх рэспублік абвясціць наш рэгіён бяз'ядзернай зонай, г.зн. зонай, вольнай ад ядзернай зброі і АЭС.

3. У выніку аварыі на Чарнобыльскай АЭС рэспубліка на стагоддзі наперад атрымала на столькі вялікую радыяцыйную дозу, што любы хімічны дадатак можа паставіць народ на мяжу вымірання. Таму падтрымліваем заклік акадэміка Ю.Астроўскага пра абвясчэнне на Беларусі мараторыю на размяшчэнне экалагічна шкодных вытворчасцяў /"Звязда", 13.07.88 г./.

Патрабуем тэрмінова перапрафіляваць Наваполацкі завод бялково-вітамінных канцэнтратаў /ЗБВК/, Драгічынскага БХЗ, наступных чэргаў Ігналінскай АЭС, пятае чаргі Салігорскага калійнага камбінату, Скідзельскага біяхімічнага заводу і новых магутнасцяў аб'яднання "Азот" у Гародні і Шчучыне. Неабходна спыніць выкарыстанне валантар'скіх плянаў асудальнай меліярацыі Палесся і абвалавання ракі Прыпяць. Паставіць пад кантроль грамадзкасці выкананне гэтых патрабаванняў.

4. Наладзіць масавы выпуск аналізуючай і кантралюючай апаратуры, а таксама індывідуальных дазіметраў.

5. Патрабуем скарыстаць усе дазволеныя законам захады да кіравання шкодных вытворчасцяў у Менску, Гародні, Магілёве, Наваполацку, Гомелі, Светлагорску, Мазыры ды інш., каб карэнна палепшыць экалагічную сітуацыю ў гэтых гарадах рэспублікі.

/працяг на стар.6/

6. Патрабуем рэгулярна публікаваць у рэспубліканскім друку інфармацыю пра забруджванне паветра, вады, глебы, прадуктаў харчавання радыяактыўнымі рэчывамі і хімічнымі злучэннямі. Узровень забруджанасці навакольнага асяроддзя і прадуктаў харчавання трэба вызначаць па міжнародных стандартах.

У метах фармавання новага экалагічнага мыслення праз сродкі масавай інфармацыі разгарнуць экалагічны лікбез насельніцтва.

7. Патрабуем максімальнае увагі развіццё альтэрнатыўнае энергетыкі ды досведу выдзялення сельскае гаспадаркі без хімічных угнаенняў.

8. Дамагацца крымінальнае адказнасці для вінаватых у забруджанасці прыродных рэсурсаў.

9. Патрабуем стварэння на Беларусі сеткі Нацыянальных паркаў.

10. Мясцовыя Саветы павінны мець права абкладаць прадпрыемствы, якія забруджваюць наваколле такім падаткам, пры якім сама вытворчасць стане эканамічна невыгадная.

11. Неабходна спыніць вытворчасць ды выкарыстанне ў жывёлагадоўлі БВК і кармавых антыбіётыкаў.

12. Канфедэрацыя выступае супраць практыкі захавання на тэрыторыі СССР рэшткаў ядзернай энергетыкі ды ядзернай прамысловасці іншых краін.

РЭЗАЛЮЦЫІ ІІ ВАЛЬНАГА СОЙМУ

Р Э З А Л Ю Ц Ы Я

Сойму Канфедэрацыі Беларускай Суполак пра міжнацыянальныя адносіны на Беларусі

КАНФЭДЭРАЦЫЯ лічыць, што галоўнае пытанне не міжнацыянальных адносін на Беларусі — гэта лёс беларускай нацыі, яе права на будучыню — напі, якая аптымістычна глядзіць наперад з пашанай і разуменнем ставіцца да культурных памкненняў нацыянальных меншасцяў. Гэта пацвярджае вопыт рэлігійнай і нацыянальнай цяжкіх і у Вялікім Княстве Літоўскім, нацыянальнае будаўніцтва 20-х гадоў, калі ў БССР, пры дзяржаўнасці беларускае мовы і прыярытэтам развіццё беларускае культуры, плённа развіваліся адукацыйная сістэма, навуковы асяродкі, культурныя пляцоўкі, выдавецкая справа нацыянальных меншасцяў.

Канфедэрацыя выказвае перакананне, што аб'ектыўных прычын для міжнацыянальных канфліктаў на Беларусі не існуе. Канфедэрацыя вітае ўсе нацыянальна-культурныя памкненні меншасцяў, спрыяе ім, але і чакае ад меншасцяў разумення таго, што беларускі народ жыве на сваёй Радзіме і павінен мець цвёрдыя гарантыі ўласнае будучыні. Мы вітаем утварэнне украінскіх, польскіх, рускіх, літоўскіх, яўрэйскіх, татарскіх і любых іншых культурных і зямляцкіх згуртаванняў, заклікаем маладзёжныя суполкі і зямляцтвы нацыянальных меншасцяў далучацца да КЭС.

Сойм патрабуе спыніць спекуляцыю паняццямі "нацыяналізм", "шавінізм", "інтэрнацыяналізм", у кан'юктурных палітычных мэтах, лічыць недапушчальным выкарыстанне слова "інтэрнацыяналізм" для прыкрыцця акцыяў, дэнацыяналізацыі і уніфікацыі. Клопат пра родную мову, культуру, пра будучыню роднага народу — натуральная праява патрыятызму.

Сойм ратуе адмяжоўваецца ад нацыяналістычных праяваў, г.зн. ад распальвання варожасці паміж нацыямі, паклёпу на народы, іх прыніжэння.

Р Э З А Л Ю Ц Ы Я

Сойму Канфедэрацыі Беларускай Суполак пра ЛКСМБ

КАМСАМОЛ імкнецца да манапольнага кіравання усёй грамадзка-палітычнай дзейнасцю моладзі. Ягонае прывілеяванае становішча замацавана ў Канстытуцыі, Законе аб выбарах, Палажэнні аб дзейнасці аматарскіх аб'яднанняў і іншых нарматывных актах. Гэтыя прывілеі супярэчаць дэмакратыі і павінны быць скасаваныя. Трэба забяспечыць юрыдычную роўнасць маладзёжных аб'яднанняў з камсамолам.

Канфедэрацыя падае заяўку на уступленне ў Камітэт маладзёжных арганізацый БССР.

Р Э З А Л Ю Ц Ы Я

Сойму Канфедэрацыі Беларускай Суполак па праграме Беларускага Фонду Культуры "Спадчына"

Патрабуем апублікаваць для шырокага абмеркавання ў рэспубліканскім друку праект праграмы Беларускага фонду культуры "Спадчына".

Р Э З А Л Ю Ц Ы Я

Сойму Канфедэрацыі Беларускай Суполак па беларуска-літоўскіх узаемадачыненьнях

ЗЫХОДЗЯЧЫ:

- з тысячагадовае традыцыі мірнага суседзкага жыцця нашых народаў;
- з агульнасці нашых этнічных каранёў;
- з выдатнага плёну ўзаемаўзабагачэння нашых культур; у;
- з памяці пра традыцыі нашага агульнага Вялікага Княства Літоўскага, Рускага і Жамойцкага, пра супольна пралітую кроў у абарончых войнах сярэднявечча і паўстаннях ХVІІІ і ХІХ стагоддзяў;
- з аднасці нашых памкненняў да ідэалаў дэмакратыі, суверэнітэту, нацыянальнага адраджэння.

КАНФЭДЭРАЦЫЯ БЕЛАРУСКІХ СУПОЛАК:

- заяўляе пра сваю салідарнасць з рухам літоўскага народу за адраджэнне, увасобленым у САЮДЗІСЕ, маладзёжных, культурных, эканамічных ініцыятывах;
- асуджае спробы бюракратыі пасеяць недавер паміж нашымі народамі распаўсюджваннем абывацельскіх чутак і паклёпам у друку;
- вітае і падтрымлівае рух літоўскага нацыянальна-культурнага адраджэння на Беларусі, асуджае пастаянныя перашкоды чыноўніцтва справе арганізацыі літоўскамоўнай адукацыі для жыхароў літоўскіх вёсак БССР;
- вітае і падтрымлівае адраджэнне беларускі рух на Віленшчыне і у Вільні, зь сівымі мурамі якое звязаныя сьветлыя пачуцці і літоўцаў, і беларусаў;
- падтрымлівае праграмны заклік аб'яднанняў "Вільнія" і "Сябрына" да адраджэння беларускае культуры у Вільні і на Віленшчыне, ідэю аднаўлення Беларускага музея у Вільні;
- выступае за духоўную аднасць нашых народаў: узаемнае вывучэнне моваў, знаёмства з культурамі, супольныя грамадскія, культурныя, экалагічныя і іншыя акцыі.

Прынята на сьвятой зямлі Вільні
15 студзеня 1989 г.

ЖЫЗЕ БЕЛАРУСЬ!

TEGŪVUOJA LIETUVA!

Р Э З А Л Ю Ц И Я
Сойму Канфедэрацыі Беларускай Суполак
пра свабоду сумленьня

Для стварэння нармальнага умоваў, якія б забяспечылі паўнацэннае і гарманічнае развіццё духоўнага жыцця і асобы ў нашай рэспубліцы, трэба зрабіць наступнае:

1. Змяніць артыкул Канстытуцыі такім чынам, каб правы веруючых і няверуючых былі аднолькавымі;
2. Ураўняць у правах грамадзякі і рэлігійныя арганізацыі;
3. Спрыяць дэмакратычнаму прыняццю новага закону аб сумленьні, які б забяспечыў рэальную немагчымасць дыскрымінацыі вернікаў;
— які б забяспечыў магчымасць праводзіць міласэрную дзейнасць;
— які б забяспечыў магчымасць выдаваць часопісы і кнігі;
— які б забяспечыў магчымасць ствараць на-дзельныя школы і духоўныя вучылішчы;
— які ліквідаваў бы палатковую дыскрымінацыю рэлігійных устаноў.
4. Спрыяць працэсу захоўвання духоўнай культуры. Для гэтага праціць уладу перадаць пустуючыя храмы, а таксама храмы, выкарыстаныя не як неэтычнае, адпаведна канфэсіям з іх няе згоды.

5. Спрыяць працэсу беларусізацыі набажэнства і выкладанню ў духоўных школах па-беларуску.

Р Э З А Л Ю Ц И Я
Сойму Канфедэрацыі Беларускай Суполак
пра адносіны да Беларускага Народнага
Фронту за перабудову "Адраджэнне"

КАНФЕДЭРАЦЫЯ Беларускай Суполак цалкам падтрымлівае ідэі Звароту Арганізацыйнага Камітэту БНФ "Адраджэнне". Кансалідацыя усіх прагрэсіўных сілаў грамадства — адзіны шлях барацьбы з бюракратыяй. Канфедэрацыя Беларускай Суполак як гатовая і дзейная структура лічыць маральным абавязкам усю энэргію і шчырасць сваіх сяброў скіраваць на дапамогу стварэнню масавага і моцнага Беларускага Народнага Фронту.

Канфедэрацыя зьвяртаецца да Аргкамітэту БНФ з просьбай лічыць яе аддзелам БНФ, а Кардынацыйную раду Канфедэрацыі Беларускай Суполак — Радай упаўнаважаных маладзёжных груп падтрымкі Беларускага Народнага Фронту "Адраджэнне".

Канфедэрацыя зьвяртаецца да Аргкамітэту з просьбай улічыць яе Плятформу пры распрацоўцы Праграмы БНФ.

Канфедэрацыя заклікае ўсе суполкі, што уваходзяць у яе, абвясціць сябе групамі падтрымкі БНФ "Адраджэнне".

ЗВАРОТ ДА СТУДЭНЦКАЕ МОЛАДЗІ

II-і Вальны Сойм Беларускай суполак зьвяртаецца да цябе, БЕЛАРУСКАЕ СТУДЭНЦТВА, з заклікам:

**СТВАРАЙМА БЕЛАРУСКІ
СТУДЭНЦКІ САЮЗ!**

Толькі згуртаваўшыся, мы здолеем годна барацьбіць свае інтарэсы і дамагацца таго, каб нашае слова было пачута грамадствам.

1. Патрабуема найперш заканадаўча аднавіць даўнюю агульнаэўрапейскую, а гэта знача і беларускую, традыцыю аўтаноміі устаноў вышэйшае адукацыі! ВУН павінны быць тэрытарыяльна незалежныя і мець права выдання вольнага друку.

2. Патрабуема адмаўленьня ад сэмэстравых сістэм навучання. Студэнт мусіць вольна абіраць прадметы выкладчыкаў!

3. Патрабуема шырока практыкаваць пасылку лепшых студэнтаў па веды за мяжу.

4. Патрабуема увядзеньня права ВЭТА для студэнтскай фракцыі ў навуковай Радзе інстытута па пытаннях навучальнага працэсу і побыту студэнтаў.

5. Патрабуема публічнага разьмеркаваньня стыпендыяў і мейсцаў у інтэрнатах!

6. Змагайся за павялічэньне стыпендыяў!

7. Змагайся за увядзеньне рэспубліканскага грамадзянства, зь якога вынікае разьмеркаваньне для студэнтаў-грамадзян Беларусі па рэспубліцы.

8. Змагайся супраць прызыву студэнтаў у войска пад час вучобы.

9. Змагайся за рэформу вайсковага навучаньня ў ВУН, а менавіта:

- за скасаваньне яго абавязковасьці для дзяўчат;
- за добраахвотнасьць навучаньня на вайсковых катэдрах для тых, хто адслужыў у войску;
- за адпаведнасьць вайсковае спецыяльнасьці грамадзянскай;
- за падпарадкаванасьць вайсковых катэдраў ВУН.

10. Змагайся за беларусізацыю навучальных устаноў!

11. Патрабуема выпрацоўкі дн увядзеньня канцэпцыі сярэдняй і вышэйшай адукацыі, найбольш адпаведнай беларускім нацыянальна-культурным традыцыям!

12. Дамагайся скасаваньня прапусковай сістэмы ў інтэрнатах.

13. Дамагайся скасаваньня "феадалных павіннасьцяў": прымусяе сельскагаспадарчае працы, удзелу ў афіцыйных дэманстрацыях, ДНД.

ОТКРЫТОЕ ПИСЬМО

члену Политбюро ЦК КПСС
т.Медведеву В.А.

Уважаемый Вадим Андреевич!
Мы вынуждены обратиться к Вам, члену Политбюро, председателю идеологической комиссии ЦК КПСС, в связи с продолжающейся травлей белорусской интеллигенции и самостоятельных объединений, поощряемой и направляемой идеологической службой республики.

В журнале ЦК КПБ "Политический собеседник", газете Минского горкома партии "Вечерний Минск" делались неоднократные попытки дискредитации Алеся Адамовича, Василя Быкова, Зенона Позняка — активных сторонников и участников перестройки, начатой партией, тех, кого мы считаем совестью белорусского народа.

/працяг на стар.8/

Особое удивление вызывает ряд публикаций в журнале "Политический собеседник" № 1 за 1989 год, которые по духу ближе к застоным и сталинским временам, чем к нынешним.

События 30 октября в Минске показали, что слова Алеся Адамовича /"Огонек" № 39 за 1988г./ о попытке некоторых идеологических чиновников превратить г. Минск в антиперестроечную Вандею оказались пророческими. Мы обращаемся в Политбюро ЦК КПСС с предложением о создании комиссии ЦК КПСС по расследованию октябрьских событий в г. Минске и изучению сложившейся идеологической обстановки в республике.

Мы требуем привлечь к уголовной ответственности анонимных авторов статьи "За словом — дело", которая была опубликована во всех республиканских газетах, за попытку разжигания национальной вражды между белорусским народом и народами прибалтийских республик.

Мы выступаем против попыток средств массовой информации республики представить отдельные безответственные высказывания частных лиц как идейную платформу всех неформальных объединений. В связи с этим рассчитываем на Ваше содействие публикации программ и проектов программных документов Белорусского Народного Фронта за перестройку "Адраджэньне", Белорусского историко-просветительского общества "Мартыралог Беларусі", Конфедерации белорусских объединений в республиканской прессе.

II Вальный Сойм /Всеобщий съезд Конфедерации белорусских объединений./

Вильнюс, 15 января 1989 г.

СТАТУТ КАНФЭДЭРАЦЫІ (праект)

1. Канфедэрацыя Беларускіх Суполак /КБС/ аб'ядноўвае маладзёжныя грамадскія фармаваньні /клубы, таварыствы, суполкі, гурты падтрымкі /, якія:

а/ ставяць сабе на мэце нацыянальна-культурнае ды дэмакратычнае адраджэньне Беларусі, поўны суверэнітэт рэспублікі /апроч глабальных пытанняў абароны ды знешняе палітыкі/;

б/ актыўна і паслядоўна працуюць у гэтым кірунку.

2. Сябрам КБС можа быць толькі грамадзкае фармаваньне /гл.п.1. Далей па тэксту — суполка/.

3. Кожная суполка захоўвае самастойнасьць у сваёй дзейнасьці. За дзейнасьці, якія не адпавядаюць Плятформе альбо Статуту КБС сяброўства можа быць прыпынена Каардынацыйнай Радай КБС.

4. Суполкі каардынуюць свае дзейнасьці, ладзяць сумесныя акцыі салідарнасьці, спрыяюць утварэньню новых суполак.

5. КБС мае свой друкаваны орган.

6. Паміж соймамі каардынацыю дзейнасьці ажыццяўляе Рада, склад якой вызначае Сойм. Каардынацыйная Рада ладзіць паседжаньні раз на два месяцы. Адзін-два разы на месяц суполкі паведамляюць пра вынікі сваёй дзейнасьці сябрам Рады.

7. Вярхоўным органам Канфедэрацыі зьяўляецца Вальны Сойм, які ладзіцца ня менш як раз на год. Рахэньні на Сойме прымаюцца большасьцю (2/3) галасоў. Колькасць дэлегатаў вызначае Каардынацыйная Рада.

ПРАПАНОУЕМ усім суполкам у бліжэйшы час адначасова правесці наступныя акцыі:

22.03.89. — 125-я ўгодкі па К.Каліноўскім. Арганізуйма вечарыны, мітынгі, збор грошаў на пабудову помніка Каліноўскаму у Гародні.

25.03.89. — 71-я гадавіна абвяшчэньня урадам БНР устаўной граматы аб незалежнасьці. Арганізуйма сход, канфэрэнцыі дзеля высвятленьня аб'ектыўнай гісторыі нацыянальна-вызваленчага руху на Беларусі.

18.04.89. — Міжнародны дзень аховы помнікаў. Арганізуйма грамадскія абмеркаваньні планаў рэстаўрацыі, слайд-вечарыны, талокі на помніках культуры і архітэктуры.

Сярэдзіна красавіка — Гуканьне Вясны, фальклёрнае свята абуджэньня зямлі ад зімовага сну.

СТАТЫСТЫКА СОЙМУ

На Сойме прысутнічала 263 паслы ад 43 беларускіх патрыятычных суполак розных накірункаў, 11 дэлегатаў ад гуртоў падтрымкі БНФ "Адраджэньне", 12 паслоў ад палітклубаў г. Менску.

Ганаровымі гасьцямі Сойму былі Аляксей Марачкін, Зянон Пазыняк, Кастусь Тарасаў, Алег Бембель, Анатоль Сідарэвіч, Алесь Емяльянаў. Прысутнічалі і бралі чынны ўдзел у працы Сойму прадстаўнікі Літоўскага Руху за перабудову "Саюдзіс", Украінскага Дэмакратычнага Саюзу, Украінскага Гэльсінскага Саюзу. Прэса ды тэлебачаньне былі прадстаўлены карэспандэнтамі газэт "Правда", "Звязда", "Літаратура і мастацтва", "Чырвоная змена", "Советская Беларусія", "Знамя юности", "Толас Радзімы"; часопісаў: "Крыніца", "Нёман", а таксама карэспандэнтамі ТАСС — БЕЛТА ды радыёстанцыі "Беларуская маладзёжная". Прысутнічаў карэспандэнт газэты "Вячэрні мінск".

Наш сёлетні Вальны Сойм праходзіў у будынку былой літоўскай гімназіі, дзе у 1937 г. выступіў Міхась Забэйда-Суміцкі ды хор Шырмы.

ІНФАРМАЦЫЯ

У сувязі з тым, што падчас усесаюзнага перапісу насельніцтва на тэрыторыі БССР былі азначаны шматлікія выпадкі сьвядоммага націску на людзей з мэтай паўплываць на іх адказы па пункце "родная мова", рэдакцыя просіць чытачоў неадкладна паведамляць пра такія факты Радзе КБС і Савету Міністраў СССР, а таксама ў друк.

Рэдакцыя просіць суполкі дасылаць матар'ялы пра сваю дзейнасьць, неадкладна паведамляць усе факты бюракратычнага ўціску правоў аб'яднаньняў і асоб.

Каардынацыйная Рада нагадвае, што суполкі, якія ратыфікавалі на сваіх агульных сходах "Зварот" павінны найхутчэй даслаць паведамленьні на наш адрас.

Дасылайце нам таксама свае прапановы ды заўвагі па праекце Статута Канфедэрацыі.

ЗАУВАГІ РЭДАКЦЫІ НУМАРА:

Мы лічым, што рэформа правапісу 1933 г. моцна пашкодзіла беларускай мове. Таму імкнемся трымацца дарэформенага правапісу.

Перапрашаем за шматлікія моўныя ды фактычныя недакладнасьці ў папярэднім выпуску інфармацыйнага паведамленьня канфедэрацыі.

Адрас: 220102 г.Мінск, вул.Ангарская, д.10, к.2, кв.79. Мацкевіч Караліне. Тэл. 45-96-06.